

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՇԶԳԱՅԻՆ ԲՈՆԱՐՄԱԿԱՆ ԵՒ ՏԱՏԵՍԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Եւրոպային եկամծ վերջին լազգիր-
ներուն ու նաև ակներուն տուած լուրի-
րը մինչեւ ամսոյ 24/12 ը կը հասնին :
Դեսպանական ժողովը գեռ այս թուա-
կանին բացված ըլլազով, խազաղու-
թեան խնդրոյն վրայ հասարակաց ան-
համբերութիւնը գոհ ընելիք լուրեր ըր-
կան : Բայց ժողովին սրոշ մանցը առա-
ջարկված խնդիրները կը շարունակին լո-
րազբաց խորհրդածութիւններուն ու
զանազան մեխնու թիւններուն նիւթ ըլլ-

¶ **Φανηρίσιακάն** **Տեղական** **լրտիրին** **Խոպքին**
նոյելով, **ժաղովին** **օրոշմանը** **առաջարկե-**
ված, **խնդիրներուն** **մէջ** **երեք** **կետ** **կան**,
որ, **մասնաւորապէս**. **Սւարիոյ**, **ու** **Յը-**
րուսիոյ, **կառավարութեանց**, **ու** **շաբրուա-**
թինը, **դրաւած** **են**: **Եյս**, **գլխաւոր** **կե-**
աերն **են**, **Եկոլայէվ**, **Ելանաի**, **կղզիները**,
եւ, **փարք**, **Սմիոյ** **մէջ** **Ոչուսիոյ** **առած**
երկիրները: **Նեքօլայէվի**, **վրայօք**, **Խանդիրն**
է, **հասկընալ**, **թէ** **այս** **նաւահանդիսար**.
Սեւ, **ծովու**, **զինուորական**, **նաև** **արաննե-**

բռն կարդը կը սկսվի՞ մի որոնք երբարդ
առաջարկութեան համեմատ պիտի քանչ
դրվին : Տեղ լըտիերը կըսէ, թէ Ե.
Դրան երեսփոխանները՝ ոյց խնդրյան
հաստատողական կիրարով պիտի պառաս-
խանեն : Յայտարարութիւն պիտի ընեն,
կըսէ, որ Տաճկառանի անկախութիւնը
չկրնար ապահովիլ թէ որ Որուսիա կըր-
նայ Նիկոլայէվի մէջ նաև ական զօրու-
թիւն մը պատրաստել, որ Ա. Պօլիս
հասնելու համար՝ Աէվասթոքոլէն աւելի
հեռաւորութիւն մը չունի : Պիտի ըսեն
եղեր նաեւ, թէ Նիկոլայէվի ու երումը
շատ հարկաւորէ Սեւ ծովու ազատ նա-
ւարկութեանը համար, եւ թէ, քանի
որ Նիկոլայէվ կանգուն մնայ, Սեւ ծո-
վու վրայ Որուսիայ ունեցած առաւելա-
գոյն իշխանութիւնը հազիւ նուազած
կ'ըստ :

Այս առարկութեան դէմ, ռուսկը ընդ առաջարկութեանց երրորդ յօդուածին խօսքերը պիտի յառաջ բերեն, կըսէ Տէղու Ռուսիա Հաճեցաւ Սեւ Ֆովու մէջ ունեցած զինուորական նաւահաճանգիսաները ջնջելու Ռւսուի մը նայ զիտանալ թէ Նիքոլայէվ Սեւ ծովու մէջ է ։ Ենշուշա ոչ Նիքոլայէվ Ռուսիու գամաք երկրին մէջն է որեթէ

նոյն կերպով որ Որուան քաղաքը Գաղ-
ղիսց ցամանք երկրին մէջն է : Պուկ զետը
Ան գետէն աւելի նաև արկիւլ չէ : Որու-
աց պատերազմական նաև մը չկրնար

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Երուսաղեն եկած վերջին լատիբր-
ներուն ու նամակներուն տռած լուրե-
րը մինչեւ ամսոյս 24/12 ը կը հասնին :
Դեպանական ժողովը գեռ այս թուա-
կանին բացիած ըրլառով, խայդու-
թեան խնդրոյն վրայ հասպակաց ան-
համբերութիւնը դոչ ընելիք լուրեր ըր-

Պակ կ գետին մեջէն մինչեւ Նիքօլայէկ
ելլեւ, ինչողիս որ կազզեացւոց մէկ տա-
տերազմական նաւը չկրնար մինչեւ Ուու-
ան ելլեւ : Ունէ որ, կըսէ Տէրու, Նիքօ-
լայէկ կազենար զինուորական նաւա-
հանգիստ մը ըլլալ, Աէվասթորօք հիմ-
նելու պէտք չեր մնար : Տէրու լազիբր-
որ այս ապացուցութիւններուն իրաւունք
տալու պէս կ'իրեւի, միտքը չըկրեր, թ-
թուափա : Նիքօլայէկի զինարաններու
միջոցաւը կընաց քանի մը ամսոյ մէջ
Աէվասթորօքն աւելի ահաւոր քաղաք
մը հիմնեւ :

կան : Տայց ժողովին սրոշմանըը առաջարկված խնդիրները կը շարունակեն լրացրաց խորհրդածութիւններուն ու զանագան մեխութիւններուն նիւթ ըլլալու :

Գաղղիական Տէրա լուսպին խօսքին նայերով, ժողովին որոշմանը առաջարկված խնդիրներուն մէջ իրեք կէտ կան, որ մասնաւորաւորէս Աւարքոյ ու Բըրուսիոյ կառավարութեանց ու շապրուաթիւնը գրաւած են : Այս գլխաւոր կէտերն ին՝ Ակքոլյակէվ, Աւանակ կղզիները եւ փաքք Ասիր մէջ Ուուսիոյ առած երկիրները : Ակքոլյայէկի վրայօք խնդիրն է հասկընալ, թէ այս նաւահանդիսար Աւել ծովու ղճնուորական նուարաննե-

բռն կարդը կը սեպի՞ մի որոնք երբորդ
առաջարկութեան համեմատ պիտի քանա-
գրվին : Տեղ լադիբը կըսէ, թէ Ե.
Դրան երեսփիսանները՝ այս և խնդրոյն
հաստառազական կերպով պիտի պատաս-
խանեն : Յայտարարութիւն պիտի ընեն,
կըսէ, որ Տաճկաստանի անկախութիւնը
չկմնար ապա հովիլ թէ որ Առուսիա կըր-
նայ Նիքօլայէվի մէջ նաւական լօրու-
թիւն մը պատրաստել, որ Ա. Պոլիս
հաննելու համար Աէվասթոռոլին աւելի
հեռաւորութիւն մը չունի : Պիտի ըսեն
եղբ նաև, թէ Նիքօլայէվի աւերումը
շատ հասկա ու Ան Տեղաւառացնա

Սա հարգութեանը Առ Յովու ազգաւայ-
ւարկութեանը համար, եւ թէ, քանի
որ Նիքօլայէվ կանգուն մնայ, Առ ծո-
վու վրայ Որուսիոյ ունեցած առաւելա-
գոյն իշխանութիւնը հազիւ նուազած
կըլլայ:

Այս առարկութեան դէմ, ոռուսիրը
հինգ առաջարկութեանց երրորդ յօդ-
ուածին խօսքերը պիտի յառաջ բերեն,
կըսէ Տէղ: Որուսիա հաճեցաւ Առ
ծովու մէջ ունեցած զինուորական նա-
ւահանգիստները ջնջելու: Ուստի կը մը-
նայ զինուալ թէ Նիքօլայէվ Առ ծո-
վու մէջ է: Անշուշա ոչ: Նիքօլայէվ
Որուսիոյ զամար երկրին մէնցն է գրեթէ

Մենք մեր ամենուզածք եւ ինչոր պէտ-
եր լնէինք նէ չըթիք բայց ինչ բաներ որ կա-
րող ենք լնէլու, թէ որ աղջկ քննրվին զար-
հուրելի են: Երեք մեծ տէրութիւններեւ մենք
ամենէն աւելի կարողն ենք պատերազմը շարու-
նակելու: Մեր ելումուտքը խիստ լաւ կարգի մէ-
է: մեր դրամական վարկը (իթիասը) ամենէն ըն-
դարձակն է: մեր հարստութեան աղջիւրները ա-
մենէն քիչ պաշտոն են:

1854 վետրվարի մշ եղածէն :

Կատարումիք մը ունինք հիմա ; որ խորս
թիւն չաւնեցող ծավերու մէջ կրնայ նուարելել
եւ աշխարհի մէջ մինչեւ այսօր չտեսներման ամե
նազար հարելի աւելինան, գրածիքներ կը պարու
նակէ . ասոր հետ՝ կատարեալ հրահանդր զար
ժանալի կազմութիւն, նուերու ծայրադաշն զա
նազարութիւն, եւ իր անրդդիմակաց ուժին հետ
շարժսպական կարգէ գույն գորտթիւն մը ունի
Խւ չկարծրիք որ այսչափ ջանիքերը միայն մէ
ապրուան համար բընչը և ասրագելու կարու
չենք :

Առաջիկա՞մ իր յանուանէ օնեցյած զօրու
թիւնը չլրնար պատերազմի հանել առանց փո-
խառութեան, որ իր վարկին ոյժման միջամբի
նոյցելով վերջնի առարկան գտնուքը՝ իրեն բնել
իսկ Անդղաւ կոնայ Նորոգել ու աւելցրնել ի
պատերազմական պատրաստութեանները ըստպա-
հանձնման պարտապահց, եւ այս ալ առաջնորդ տիկա-
րաննորւ եւ ինքնինը ուղարած աւեսնելու երկիւզիւ
իր անհուն վոճառականութեամբը սնելով
իր անխանջ Տարտարաքանակներով օգնեալ, ա-
մեն կերպ զսէր ընելով հաստատ բնանած վարկէ
պաշտպանեալ, Անդղաւ իրք ահաւոր աներու-
թիւն մինէ զ զնաւորուպէս յարմար է եթէ ո-
չաւա յազթօն թիւններ բներո, գննէ յաջողու-
թեամբ եւ իսկոք գլուխ հանելու արիւնահեր-
երկար եւ ընկնծող պատերազմենքը: Ամեն բանէ ա-
ւելիսա յասուել առաւելութիւնն ալ ունի, որ ի-
պատերազմները իր կառավարութեան գործը չեն
այլ ժողովորեանն են: Խնդնակամ գործն են ա-
զատ ազդի մը, որ անոր համար ըլլաթիք զսէր,
հաշուած է, եւ հաստատամութեամբ իր նոպա-
տակին կը պիմէ մինչեւ որ հասնի: Ահա այս է ո-
մեցի վասահութիւն կուտայ ինքնինընուու եւ ա-
պացային վայ, եւ նոյն վասահութիւնը պիտ-
է առ նաև մեր երեսփոխանեներուն: Կրտաց
պատճառա մը չկայ, որ բարձրացլուի եւ հաստա-
հութելով չխօսին, եւ իրենց գիլլը ասեց քառ-
սնա առի առաջ Պարզիք հաշութեան ժամանակը ըստ
անհանձենի չունա:

ՍՄԵՆՔ կարսղ հենք պատելազմին ծափեց
Հոգալու , ուստի կուշնք պատերազմիլ : Բարձ
Հոգի եւ վեհ սիրո ունեցող քաղաքագէտ մ
ասանկ ազգի մը բրեանն ըլլալէն աւելի ի՞նչ աղէ
բանի կրնաց բաղադաւ . Մեր լիազօր երեափիսան
ները մեղի լաւ պայմաններ բերեն նէ , դովես
պիտի յան , գէշ պայմանները մերժեն նէ՝ պաշտ
պանութիւն պիտի գտնեն : Մանաւանդ բանէ մ
թող չխմանան , քանի որ պատշաճ անդրսթեած
մը երկրու պատիւն ու աստիճանը հասաւա պա
հեն : Մերնէ վախցողներուն եւ մեր վայ նա
խանձուներուն կրնաց յարմարիլ բանլը թէ մե
զէնքերուն փառքը մթնցաւ եւ մեր մեջ համ
րաւը մարեցաւ : Այս զորպարտութեանը մենք
չենք հաւատաք ինչպէս որ ուսիկա տարրուծողներ
իրենք այ չեն հաւատաք : ՄԵՆՔ վասահութիւ
ունինք մեր վայ , եւ իրաւունք ունինք պահան
ջելու , որ մեր երեափիսանն ըլլալիք մորդիկը կա
տարելազէս հաղորդ ըլլան այս վասահութեան

սպանակնեմ ողովին մէջ պիտի մօնէ ։ ԱՌ-
այն թէ, անոր մանակցութիւնը հաշ
առ թեան նախորդ պայմաններուն սո-
րագրավելն էաքը պիտի բար կը սի ։
Վեկնայէն լուր կուտան, թէ օքուսի-
ոյ կանավարութիւնը նոր շնչարեգակնա-
մը հրատարակերէ գիւղը. Եթուով,
որուն մէջ յայսեր կրտեանը մին Տրուսիոյ
տերութեան կազմէն Փարիզի ժողովն
մէջ երեափոխան մը ընդունվելու խնդիրը

գոհացուցիչ կերպով լուծվելուն։
Գրանք Փօրթէն եկած հեռաղբաշ
կան լուրերուն ացելով, Գերմանական
դաշտակցութեան ժողովը զեռ որոշում
մը քէրած Աւստրիոյ առաջնորդութիւնն
ներուն փայօք։ Բայց Պիոլինի Առաք-
-կուն լազգիրը՝ իրեւ առողդ ազգիւրի-
լուր առած կը հաստատէ, թէ գաշնակ-
ցութեան ժողովը իր վիճակը։ Ակ նատին
մէջ միշեալ առաջնորդութիւններն ըն-
գուներէ, այն մաօք, որ Ա իննույի մէջ
ստորագրված հաշութեան նախորո-
շումի հիմնազիրը կը նգունի իրրեւ ամուր
եւ տեւական խոսազութեան հիմ, եւ
յայտարարութիւն ըրերէ որ պիտի ջա-
նայ զանիկա հաստատ բռնելու։ Ասկայն
իրաւունք կը պահէ եղեր իրեն՝ որոշում
մը ընելու հաշութեան պայմաններուն
հիմնգերորդ կետին վրայ, որուն մէջ պա-
րունակիւալ առաջնորդութիւնները գեռ-
ծիցիւ որոշված չեն։ Աւստրիոյ առա-
ջնորդութեանց այս կետին վրայ եղած չա-
փաւորութիւնը Պակիերայի տէրութեան
կողմէն առաջարկված իրաւունքութեան
մը վրայ հիմնեալ է եղեր։ Դաշնակցու-
թեան ժողովը իր կողմանէ Փարիզի ժո-
ղովին մէջ յատակ երեսափախան մը ու-
նենալու խօսք ընելը եղեր, ընդհակա-
ռակն, գերմանական երկու մէծ տէրու-
թիւններուն (Աւստրիոյ եւ Ֆրուսիոյ)
կը յանձնէ ընդհանուր Գերմանիոյ շո-
հերուն հոգածարութիւնը։

Քարձեալ, Ուուսիոյ երեսփոխան-
ները միւս տէրութեանց երեսփոխաննե-
րուն հաւասարապատիւ պիտի ձանցըր-
վին, թէպէտ մինչեւ հիմա պատերազ-
մին պատճառաւ Աղբեքսանդր կայսեր
գահակալութիւնը պաշտօնալիան կեր-
պով ժանուարված է Պաղցիոյ ու Անդ-
րիոյ արքուննեաց: Թէ որ սաուգիւ այս
որոշումը եղած էնէ, Պաղցիոյ ու Անդ-

Դեյ կառավարութեանց խաղաղասիր դիւ-
տառորութեանցը աւելի նշան մը սկառք
է համարվել :

Ոսւս լրագիր մը հետեւեալ կենաց-
րական տեղեկութիւնները կուտայ Փա-
րիզի գեոպահնական ժողովին մէջ Ոսւսի-
ոյ երիսփոխան ընտրքված Օռլով կոմ-
սին եւ Պոինով սեպուհին վրայ :

Օռլովքակոմն, կայսեր բանակի օգնական
զօրապետ, ձիւարաց զօրապետ, կայսեր զինուու-
րական տանը հրամանատար, եւ տէրութեան
խորհրդաց անդամ, Առաջին ամենէն երեւելի
տոհմերան մէկէն սերեւալէ: Խօօթանասուն տաշ-
րեկան կայ, բայց տակաւին առողյ եւ քաջա-
ռողջ է: Դարձու սկիզբը Եւրոպայի մէջ եղած
գրեթէ ամեն պատերազմներուն մէջ գտնրված
է:

(Օսթէրլիցի և Պօրտինօի պատերազմներուն մէջ վիրաւորվելով՝ Աղէքսանդր Ա. կայսեր բանակի օգնութեան եղաւ : 1823 ին՝ զօրապետ եղած էր, եւ Կը հրամայէր ձիւուր պահապահ զօրաց այն գուշնդին, որ գեկտ. 26 ին՝ Ռաեղլուսպաւրի մէջ ելած ապառաժութիւնը զսպելու վաղեց ամենէն առաջ : Օսթէ կաման այն օրը մէծ քաջութեան ու անձնանութրութեան փորձեր տալով, Նէկորայսո կայսեր սիրելի եղաւ : 1828 ին Տաճկաստանի ու Արևսի պատերազմներուն մէջ Հէծիալ օրսորդաց բաժնին հրամանատարն էր : 1829 ին լիազօր երեսփոխան անուանեցաւ, եւ Անդրիանուագուսյ դաշնադրութիւնը ստորագրեց : Հայութիւն ըլլալէր ետքը ժամանակի մը Ա. Պօլի նատաւ գեւսպանութեան պաշտօնով :

Ապրը զառապահութեանը կամ կամ կամ
Սնդզիս գնաց, ուր Պէճիքայի գործերը կարգի
դրվեցան: 1833 էն Հրամանատար անուանեցա
պին բանակին՝ որ Ա.Պօլաց մօտերը գնաց նրա-
տաւ, եւ Հիմքեար Խոկէլէսիի դաշնագրութիւ-
նոր ստորագրեց: 1845 էն ի վեր մեռեալ Վլա-
քէնտօրֆ կմմին տեղը կայսեր սեպհական դիւտ-
ինին Երրորդ բաժնին դլրւիս եւ տեսչութեան զին-
ուրաց ընդհանութեար Հրամանատար անուանեցան: 3
Այս զինապահներուն զնդապիկուները՝ որ տէրու-
թեան ամեն զաւառներուն մէջ բաժնրված են,
ստաթկանութեան պաշտօնէն զատ, գաւառնե-
րուն բայօթ կառավարութեանը եւ կառավարչացը
վրայ ընդհանութեար տեսչութեան եւ հսկողութեան
պաշտօն ամենն: Այս պաշտօնը ազգատութիւն

Կուտայ. Օլորֆ կսմին՝ ուզած ժամանակը համարձակ կայսեր քով երթալու, եւ ամեն մարդու վրայ կացներ խօսելու։

Խակ Պարեւով սեպուհը որ կայսեր տռանձ-
նական խօթ հրդական է հիմա, «Քուրը լատուիցի
ազնուական տոհմաբուն մէկէն սերեալ է»: «Քու-
ռան տարիի չափ ժամանակէ ի մէր գեսոյ անուշ-
կան պաշտօններու մէջ է,ուր եւրոպական համ-
բաւ մը ստացած է»: Առաջին անգամ Անդ-
րիանուագօլսոյ գեսպանախօսութիւններուն մէջ
ականքվեցաւ: Օպլոֆ կամին հետ: Խաքը անոր
հետ կ: Պօլիս գնաց իրբեւ խօթ հրդական գես-
պանի, եւ անկէց եաքն ալ Լ մնարա ու Անդղիա
զնաց:

1830ին Տաճկանահէնդառանալուն, տրոտա-
քին գործ ըստ պաշտօնատեսներ մտաւ իրեւ զվաւոր
խմբագիր։ Եպքը՝ Եյեսէլոս կոմին հետ քանի
մը դեսպանական ժողովներու մէջ գտնիրթեցաւ։

Աթենքի կարտի դեսպան եւ անհետոքն ալ
արտաքը կարդի դեսպանութեամբ Ի սնտրա եր-
թալվէ, 1840 ին եւ 1841 ին գաշնադրութիւն-
սերն ստորագրեց, եւ արտաքը կարդի լիազօր
դեսպանութեան պաշտօնով Հնի մասց, միշեւ որ
Սնդգիս ու Շառաւից տէրութեանց մէջ դեսպա-
նական յարագերութիւնները խցեցան Ծնկէց
ետքը Պոիիւնով մէկուհէ Գհերմանական Դաշ-
տակցութեան քով իրկրված էր լիազօր գեսպա-
նի պաշտօնով:

ԱՐՏԱԳԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անգլիա: Պատերազմական պատրաստութիւնները կը շարունակեն : Երեւելք զօրք Խրկելը վետր. 2 էն ՚ի վեդադրած էր, 13 ին նորէն սկսաւ : Արդէն Անկօ-Դերմանական զօրաց հրացանաւորներուն երկրորդ գունդը ճամբար ելած է կ. Պօլիս գալու համար, եւ Անկօ-Ախեխս զօրաց առաջին գունդ՝ Տղմիր կը խրկրվի :

— Լորտիկը խորհրդարանին մէջ
Հարտիկը կօմսը ծանոյց, թէ Աէվաս
թորօլի նաւահանգստին մէջ ընկղմեալ
նաւերուն վրայօք թագուհւոյն կառա
վարութեան ունեցած զիտաւորութիւն
ները իշմանալու վերաբերեալ հարցմանկ
մը պիտի ընէ կառավարութեան պաշ
տօնեաներուն :

— Ախացեալ - Ասհանդաց - Տես

ծաղած դժուարութիւններուն վրա
Լորտ Շալմէրսթընի ըրած խօսքերը
Եւրոպայէն եկած վերջնին լրագիրներուն
մէջ ամրողջ հրատարակված են : Լորտ
Շալմէրսթըն իր առջի ըրած յայտա-
բարութիւնները նորէն հաստատեց
“Ծնդղիա, ըստ, ինչ որ իր պատիւ
իրեն կը ներէ նէ պիտի ընէ որ Միաց
եալ-Կահանդաց հետ պատերազմ՝ ը-
բացվի . բայց իր դեսպանը՝ Պ. Քրամ-
թըն ետ չպիտի կանչէ մինչեւ որ անո-
յանցանք ունենալը բացայայտ կերպով
չստուգվի : Ուստի ինդրոյն կապը այ-
կէտն է : Միացեալ-Կահանդաց կառա-
վարութիւնը Պ. Քրամթընի ետ կան-
չուիլը ուզեց բաղմաթիւ յանցանքնե-
ղնելով անոր վրայ : Ծնդղիոյ կառավա-
րութիւնը դեռ պատասխան չտուաւ-
վասն զի կ'ուզէ որ եղելութիւնները լա-
մը ստուգէ . Օմէ որ Պ. Քրամթը-
իրեն արված պատուերներէն դուրս բա-
մը չէ ըրերնէ՝ ետ չկանչըվիր,, :

Սմէրիկայի լրագիրներն ալ իրրեւ՝
պաշտօնէ կը ծանուցանեն, թէ Ա սնաբր
նասող Միացեալ - Եաչանգաց դեսպան
Պ. Պիքանանի տեղը Պ. Տալլաս դես-
պան ընաբրվեր է: Այս ընաբրութիւն
մէջ յոյն կուտայ երկու տէրութեան
մէջ ծագած գժուարութեանց վերնա-
լուն :

ԳԵՎԱՐԵՍ : Մանեւրու լրագիրը կ
ծանուցանէ, թէ Փարիզի դեսպանակա-
ժողովին մէջ գտնըվող տէրութեանց ե-
րեսփոխանները՝ ամսոյս 6 ին եւ 7 ին Ա-
Կարօլէն կայսեր ներկայացան թիւ-
լըրիի պալատը :

ԵՒՍՏՐԻՒ : Ա եհնայի լրագիրներ
կը ծանուցանեն,թէ Գուշօլ կոմսը Փա-
րիզ դացած առենք, Ա . Գրանչեսկո-
-Յովսէփ կայսրը բնիքնագիր նամակ մ-
յանձներէ անոր՝ Ա . Մարտիրոս կայսե-
առաջու Համար :

— Գերմանական Ասդի Խաչքառ
լուգիրը կը ծանուցանէ, թէ աւատիա
կան հեծելազօրաց գունդ մը Ա. Կարօ
լէոն կայսեր պիտի նուիրվե եւ անոր ա
շունչը ականի եռէ.

— Թառ թիւնի լրադիրները կը ծանուցանեն, թէ Եւստրիոյ կառավարութիւնը մօտ օրերս ներում պիտի չնորհէ լուսապարտիայէն ու Ա ենետիկէն փախած եռուրիշ երկիրներու մէջ ապաստանեալներուն : Քաղաքական պատճառաւ փախչողներուն ալ առանց պայմանի ներում պիտի չնորհէվ :

Այս շնորհէն Խիստ քիչ մարդ պիտ
զուրկ մնայ :

ԱԶԳԱՅԻՆ

լուսական միջաւած օքանութիւն առաջ հարցմանց պատճենական գնաց
վեց հիմք հարցմանց պատճենական գնաց : *

Քելի ապացոյց մը կը բանէ (Երես 46-47):
Պետքու առաքելոյն իր կարծեօքը ունե-
ցած բոլոր արտօնութիւնները ժա-
ռանգութեամբ իր յաջորդներուն անց-
նելուն:

Հռովմայ նախագահութեանը եւ
անսխալութեանը չե հաւատացողները
համազեւու համար՝ ի՞նչ աղդու առար-
կութիւն մը կըլայ Պիետրոս առաքելոյն
Հռոմ երթալին,* հոն նահատակվելէն
ու հոն թաղվելէն, թէ որ իր յաջորդ-
ները արժանաւորութիւն ունեցած չեն
անոր իշխանութիւնն ու պատիւները ժա-
ռանդելու : Քրիստոս թէ որ Պ. Զա-
մուռածեանին կարծած իշխանութիւնները
եւ արտօնութիւնները (իմթիազաթ)՝
Պետրոս Առաքելոյն տուաւ, հարկաւ ար-
ժանի լըլալուն համար տուաւ, եւ Պիետրոս
առաքեալն ալ իրեն օրինաւոր ժառանդ-
ներ ունենալու համար՝ հարկաւ պէտք
էր՝ որ իրեն պէս ընտիր եւ կամ իրեն
գիտաւորութեանցը եւ պաշտօնին յար-
մար եւ համախոհ մարդոց ճգեր իր ար-
տօնութիւններն ու իշխանութիւնը :
Քրիստոս իր Ս. Աւետարանին մէջ ը-
սելով թէ «իմ թագաւորութիւն չէ յայ-
սըմ աշխարհէ, . . իմացուց, որ քահա-
նայացեաւութիւնն ու թագաւորութիւ-
նը իրարու հակառակ բաներ են . հոգե-
ւորու թէ որ մասմաս ունի եաւնու ի-

Հորը լուս որ սարսաւորին խառնուեց
բնաւ չի կրնար անարատ մնալ . եւ Պետ-
րոս առաքեալ՝ Քրիստոսի այս խօսքը
կատարեալ իրաւացի ճանչնալուն՝ իր բա-
լոր կենացը մէջ՝ երկրի, կալուածնե-
րու, իշխանութեան, գանձու, զօրքի,
բանակի, գլխատութեան, աքսորանաց,
բանտարգելութեան, արտաքին գործոց
պաշտօնէի եւայլն եւայլն խօսքեր ըրաւ-
եւ մտքէն անցնելն ալ ցոյց չե տուաւ .
ըսել կուզեմ թէ, առաքելոյն իշխանու-
թիւնը եւ արտօնութիւնները լոկ հո-
գեւորական էին, եւ իր ժառանգներն ալ
հարկաւ պէտք էր որ բոլորովն իրեն նը-
մանէին դիտաւորութեամբ, որ ոգւով
ու վարուք ալ անոր արժանաւոր եւ օ-
րինաւոր ժառանիդ համարված ըլլային :
Այս օրինաւոր եւ միակ պայմանը ընդու-
նողները՝ անսխալելի պապերէն կատար-
եալ սրբութիւն եւ հրաշք պահանջել-
նուն՝ Պ . Զամուռանինը մասնաւոր դի-
տաւորութեամբ ասոնք բողոքականներ են
կըսէ, մոռնալով որ անծնցմէ առաջ Հա-
յոց Յունաց եւ ուրիշ աղքաց եկեղեցի-
ներն ալ նոյնը կը պահանջէին երկրի վւ-
րայ Քրիստոսի փոխանորդ եմ ըսողէ
մը : Այս ճշմարտութիւնը անզօր խօս-

Քերով ցրելու մտօք կ'ըսէ թէ, « այս
» խօսքը ընողները չեն աղէկ մտածեր, որ
ո հրաշքը կարողութիւնէ, ու արտօնու-
» թիւնը (իսլմիազաթ) պաշտօն մըն է;
» (մանսուլպ) „ : Եւ գարձեալ կ'ըսէ, թէ
» ամեն պաշտօնէ կարողութիւնն ու իշ-
» խանութիւնը (նու հուս) չեն զատուիր.
» ով որ պաշտօնի հասնի՞ նոյն կարողու-
» թիւնն ու իշխանութիւնն ալ կ'սորանց իւ

* Գ. Չամսուռմեանը Պետրոս առաքելոյն
Հռոմ երթալու հաստատելու համար վիպաշներ
մէջ բերելով, Պապիստ անունով եղիսկոպոս Ֆր-
յիշերէ (երես 26), որ կը վիպաշեղեր, թէ Ար-
կոս աւետարանիչը իւր աւետարանը Հռոմ դրեր
է Ա. Պետրոս առաքելոյն ըով, անոր տուն տա-
լով: Աւետան սիսալ եղած պիտի ըլլայ մեր սուրբ
թարգմանչաց Արքուսի աւետարանին սիկլզը
դրած այն ծանօթութիւնը, թէ Առուրիս հրա-
մանու Պետրոսի Առեւեց ըստետարանն է-ր յԱ-
ռաւեւուրը աւագէ է լուս եկեղուց զնէ Ժե ա-
ւաբանաւու Փրկւն: Այս ծանօթութիւնը
Ա ենետիկի վանըր տպված աւետարաններուն Աջ
աւ եւ աւետարանի:

“մէկուն զիտութիւնն ու յաջողակու-
”թիւնը մէկալին քովը ըլլալուն համար՝
”իր պաշտօնին վերաբերեալ իշխանու-
”թիւնը չունի ըսելը՝ վրիպանք (խաթա)
”մընէ, (եր. 47:48): Հիմա Պ. Չա-
մուռճեանին այս կարծիքը որ աշխար-
հական պաշտօններու (որոնք հոգեւորա-
կանէն շատ վար են Քրիստոսի եւ անոր
հետեւողաց վկայութեամբը) մէջ անգամ
սայդ համարելը աններելի ագիտու-
թիւն մընէ, (վասն զի, ի սկզբանէ աշ-
խարհի ամեն օր կը տեսնենք, որ իրենց
ժառանգած կամ յափշտակած եւ կամ
իրենց շնորհված պաշտօններուն արժանի
չեղող անձանց մէջ հզօր իշխաններէն ու
հայրապեաններէն սկսելով թէ հոգեւո-
րին մէջ եւ թէ աշխարհայինին մէջ խիստ
փոքր պաշտօնատարներին անդամ վար
կ'առներվին ու տեղերնին արժանաւորներ
կը դրվեն), Բնչպէս կիննակը ասիկայ ա-
ւելի ծանր պայմաններն հոգեւոր ամենաբար-
ձըր պաշտօնի մը մէջ ընդունիլ, որուն
բարձրացողը որբութիւն, Աստուծոյ պէս
անսխալութիւն, տարիններ առաջ եղած
եւ տարիններ եռքը կատարվելիք մեղաց
ներելու իշխանութիւնը վրան առնելով,
հաւատապնութեան, խաչակրաց, եւ
Սուրբ Խարթողիմէոսի սեւ օրերը կա-
տարված ժանտագործութիւններն ու
ոճիրները կատարել տալու իշխանութիւ-
նին ու կարողութիւնը պիտի ստանայ:
Ասանկ ոգէգալի ոճիրներն ու անդիդու-
թիւնները սուրբ Պետրոս առաքեալին
ժառանգված արտօնութիւններով եւ
իշխանութիւններով արդարացընող մէկէ
մը մի թէ անդիրաւէ յուսալ, սպասել ու
պահանջելը՝ որ հրաշագործութիւններ
(որոնք կատարեալ սրբութեան ապացոյց-
ներ են) ընհելով իր այն տրանութիւն-
ներն ու իշխանութիւնը իրօք ստացած
բլան ալ-արդարացընէ: (Ճէ որ Պ. Չա-
մուռճեանին ըսածին նայելով այս կա-
րեւոր պայմանը Հռովմէն պահանջողնե-
րը միայն բողոքականք եղեր են, յիրաւի
կը պարզաւորինք ըսելու, որ երկրի երե-
սը եկող գացողներուն մէջ՝ անոնցմէ ա-
ռաջ իրենց բանականութիւնը զործա-
ծողներ չեն եղած, որն որ ընդունելու
կարծիք չէ. վասն զի, ինչպէս վերը ըսինք,
անոնցմէ շատ առաջ մեր ազգն ալ եւ
ուրիշ ազգեր ալ անսխալելութիւնը
չընդունելով այս պահանջմունքը ըրած
եղան, ինչպէս նաև մեր օրովք՝ նոյնը
Գաղղիոյ եկեղեցին ալ կընէ:

բականէն գուրս ձգող լիւլացմներուն պէտք անխորդ մարզիկ ալ կրնան գտնըքվել, որ խարվելով անանկ ափեղգիքեղ գրութիւն մըն ալ առնեն Ադամանդեղոսին ետին աւ ելցնեն : Գ. եւ վերջապէս, այս ալ կայ՝ որ Առաւաւորչակիրն հայք, հաւանականութեան վարդապետութեանը մէջ գեռ այնքան յառաջ գացոծ չեն, որ բնականաբար կամ ըստ ուրիշ ըստ Խօսքիրը աւելի հաւատալի կամ բանաւոր բանեն այն վկայութենէն՝ որ Ադամանդեղոս հարկաւ պիտի ապր, թէ որ ատան գտշանց զեր մը իրաք եղած ըլլար վասն զի վերցիշնալ երկու թագաւոր ներուն եւ երկու հայրապետներուն ըրածին ու խօսածիններկայ էր, եւ մանաւանդ սուրբ Առաւաւորչի վարուցն արիր թէ պատմագիրն է : Ադամանդեղոս Պ. Զամուռանէն աւելի ըլլարուն մէնք անոր խօսքին հաւատալու կարտաւորինք ու

Տ. Պ. Զամուռանէնը Ա. Առաւաւորչ Անսարիրց Դելոնիսիս արք եպիսկոպոսէ կարդ առած ըլլար մէջ բերած ժամանակը, կըսէ թէ, այս կառորին՝ Հոռաց եկեղեցւոյն հին կարգադրութեանը նայելով՝ Հայտաստանի եղիսկոպոսութիւնն ալ հարկաւ Անսարիրց արք եպիսկոպոսութեանը պիտի վերաբերէր, բայց անանկ չըր . Հայոց Կաթուղիկոսը՝ մէ ժամանակի մը, ուրիշ երմիք Պատրիարքը մը կախում չուներ ըսելով՝ ռամիկները խարելու համար, Հայոց եկեղեցւոյն իր թէ պաշտպանը եղած ձեւանալին ետեւ վարդետութեան ք մը 1238 ին Անտի ոքի Ատին եղիսկոպոսին ու մէր Ա Առաւանդին կաթուղիկոսին մէջ եղավեցին օրինակն ալ մէջ կը բերէ, որ իր թէ իր ձեւացուցածկեղծիալքարիկամութիւնը հաստատէ : Իսայց իր վերջարանութեանը մէջ գարձնի այն ժամանակի Պատրիարքիս թօ. Պապը՝ վերցիշեալ վէճը վերջացրնելու համար տեսն հարցուց իմացաւ՝ որ Հայոց Կաթուղիկոսը եկեղեցին (որ եկեղեցւոյն) կարգադրութեան համեմատ՝ իրեն մեծ՝ Հոռովմայ Պապէն ուրիշը չեցանար. եւ հարկաւ այսածնեին ալ ապացուցեր են՝ որ իշխան Գրիգորիս թօ. Պապը՝ դէմ հրաման չըրաւաւ, (իրեն 54-55) :

Ի՞նչ վարմանալու բան, որ այն ժամանակի եկեղեցւոյն (Հոռովմայ) կանոնին համեմատ՝ ամեն ազգի եւ տեղի պիտի պատուապոսները յատուկ պատրիարքականթուի մը կազմված պիտի ըլլան եղել ու Հայոցը անանկ չէ եղեր . եւ նոյն տօնութիւնն ալ 900 տարիէն աւել վայելեր են առանց նզովք մը կամ բողը մը իրենց զէմ ըլլալու, եւ այն ժամանակի Պատրիարքիս թօ. Պապն ալ չէ դիցելու Հայոց Կաթուղիկոսին ուրիշէ կիսում ունենալը կամ չունենալը, եւ այն վէճին մէջ Ատին պատրիարքին իրաւուալուն է թէ չէ որոշելու համար՝ նու պարտաւորվեր է բուն տեղին հասկրնալու արգեօք այս բուն տեղը ուր էր . հոսլութեամբ անցեր էՊ. Զամուռանէնը : Ա եօք Հայոց Կաթուղիկոսները՝ Հոռովմայ Պապէն զատ մեծ չը ճանչնալին եկեղեցւոյն կանոններովը հաստատեցին եւ ինչ ապացուցներ ցոյց տուեր են՝ սոնք յայտնի չեն : Ազգեօք այն ժամանակի ըստ պապիմէն զատ ուրիշ եկեղեցին ալ կայ եղեր, որ Հայոց կաթուղիկոսն ըստ Հոռովմայ եկեղեցւոյն կանոններու համեմատ պատրիարքական աթոռի չէ հապանութեցուցեր . եւ ինչը համ

այդ վիճուած եկեղեցնիս միայն այս արտօնութիւնը ունեցերէ . - ասոր ալ խօսքը չկայ . Հապա ինչպէս հաւատանք Օքանին իրար չի բռնած խօսքերուն՝ ասսնի ծանր ինչդրոյ մը մէջ . - այդ հաւատալուն ենք, վասն զի, Պ . Չամուռծեանը կը հաստատէ, թէ ասոնք գրողը՝ հռչակաւոր լուրին պատամագիր Ուենալոյն է . եւ ասոր ալ պատասխան չարգեր :

Պ . Պ . Չամուռծեանը Ա . Լուսաւորիչ իր պատրիարքական (Կաթողիկոսութեան, Հայրապետութեան) իշխանութիւնը Անդրեասորոս Պատին առած հաւատայրներու համար, նախ խոհեմութեամբ մը կը ջանայ հաւատացընելու, որ Ա . Լուսաւորիչ Անդրիս կարդ առնելու դաշտ ժամանակը, Հայատանի մը դրաւիս մը տեղ մեր գանըմած ըլլայ : Բայց մատակրով որ անկէ 300 տարիի մօտ առաջ մէր Վարդար թագաւորէն ի վեր Հայաստան Հայ եպիսկոպոսներ չկար ըսելն ալ պատմութեան հակառակ կը լայ, կատակվե խոստովաններու, որ թէպէտ մինչեւ այն օրը Հին պատմութիւններէն խմացմած էր՝ որ Հայաստանի մէջ տեղ տեղ եպիսկոպոսներ կար . եւ Ա . Լուսաւորիչն 30-40 տարի առաջ Անդրութան անուն Հայ եպիսկոպոսի մը անունն ալ յիշվածէ, կըսէ, բայց այս վկայութիւնները իր նպատակին յարմար չգալով կուզէ, որ այս եպիսկոպոսներուն ամենը մէկէն անդիի աշխարհը խրկէ : Ուստի կը շարունակէ ըսելով . “ Բայց “ Խոսրով Տրդատ թագաւորին հայրը “ Հայոց աղքին մէջ եղած բոլոր քրիստոնէից դէմ հաղածում հանելով՝ շատ “ մարդկէ մեռցընելով էտեւէ որ եպիսկոպոս մը անդամ թողուցած ըլլայ . . . (Երես 53), եւ ասանկ տարտամ կերպով մը ասանկ ծանր խնդրոյ մը մէջ ամենէն խորին քննութեամբ զանց կառնէ էտեւէ ըսված էտեւէ ու դէմ էտեւէ խօսքովը, որ իր դիսաւորութեանը համեմատ՝ Հառաւայ մէջ Անդրեասորոս Պատին ու Հայաստանի մէջ Ա . Լուսաւորիչն ուրիշ եպիսկոպոսը ըլլալու մէկը չմնայ :

Գումգագուի Այց եկեղեցւոյ գրպարտան շինութեանը նպատամատոյց եւ զողքարեսէր անձանց ցուցակին շարժուակութիւնը :

108,055 անցեալ շաբթօւան գումարը .

5,000	Յարգապատիւ Յարութիւն աղա Խարամածեան
530	Տափէս աղա Կարապէտեան
500	Թագւոր աղա Նշանեան
200,	Պետրոս աղա Լուսպազ Թագւորիւան
200	Մահատեսի Ակրամիչ աղա Խարամածիւն
116	Ռափայէլ աղա Սառաֆ
115	Գրիգոր աղա Թիւլպէնամձի
100	Յակոբձան աղա Վաճառական
100	Մահատեսի Քրիս աղա Ապէլիչ
100	Խաչեկ աղա Խարամածի
100	Յովհաննէս եւ Ակրամիչ աղա Թագւորեան
100	Գրիգոր աղա Թօրոպէկան
100	Կարապէտ աղա Վաճառական
100	Ստեփան աղա Թավշանձեան
60	Կարապէտ աղա Խարամածի

115,476

